

Лаврентьєва О.О.,
доктор педагогічних наук,
доцент
(Криворізький державний
педагогічний університет)

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Відповідно до чинного законодавства, починаючи з 2016 р. в Україні розпочато підготовку здобувачів освітньо-наукового рівня «доктор філософії». Як відразу стало зрозуміло, існують суттєві відмінності у такій підготовці, порівняно із здобуттям особою наукового ступеня кандидата наук, передусім у атестаційних процедурах та інституціях адміністрування цього процесу.

Упродовж не більше, ніж чотирьох років, здобувачеві потрібно виконати освітню програму, що складає від 36 до 54 кредитів навантаження, здати кваліфікаційні екзамени, здійснити наукові публікації за темою дослідження, підготувати до захисту та захистити дисертаційну роботу.

Загалом, структура освітньої докторської програми містить два рівнозначні компоненти – освітню й наукову.

Освітня програма підготовки докторів філософії формується з різних видів роботи, що визначають зміст освіти, відбиває їхнє співвідношення, вимірювання й облік. Зокрема, освітня програма за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) має науково-педагогічну спрямованість і містить фундаментальну освітню, методологічну й дослідницьку види підготовки й поглиблене вивчення профільюючих дисциплін для систем вищої, передвищої й професійно-технічної освіти. Специфіка освітньої програми підготовки докторів філософії за інженерно-педагогічним напрямом полягає в тому, що вона має враховувати різні стартові умови здобувачів. На навчання можуть вступати як особи із вищою педагогічною, так і з вищою технічною (чи іншою) освітою рівня «спеціаліст» чи «магістр» за профілем підготовки. Для другої категорії вступників має бути передбачений додатковий іспит із педагогіки та методики професійної освіти, а в наступному – більша питома вага дисциплін психолого-педагогічного циклу.

Індивідуального та особистісно зорієнтованого підходу потребує і організація навчальних занять, встановлення темпу та графіку роботи здобувача. Доцільним є побудова індивідуальних

освітніх траскторій, що враховують як індивідуальні особливості здобувача, так і його професійну кваліфікацію

Для здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти актуальними є положення андрогогічного підходу, який має справу з особливостями навчання дорослих людей. Цей підхід розглядає того, хто навчається, не як споживача готових знань, а як достатньо мотивовану й уже самоактуалізовану людину, яка має визначений рівень кваліфікації та прагне до творчого свідомого здобуття освіти й професійної та наукової самореалізації. Викладачі, які забезпечують освітню складову підготовки мають виступати в ролі організаторів, консультантів дорослої людини, ставитися до нього відповідно до його статусу і як до колеги.

Особливістю підготовки є також те, що здобувачі більш інтенсивно залучені до науково-методичної та організації роботи випускової та профілюючої кафедр, що здійснюють адміністрування підготовки докторів філософії і по суті забезпечують його наукову соціалізацію. Випускова кафедра вможливорює виконання освітньої програми й процедуру захисту дисертації. Педагогічна практика здобувачів безпосередньо пов'язана з викладанням фахових дисциплін профілюючої кафедри. Під час її проведення колектив викладачів і студентів має вирішити, чи може він взяти на себе відповідальність за якість підготовки докторанта, назвавши його фахівцем за тим чи тим напрямом.

Текст дисертаційної роботи, зберігаючи науковий стиль, усе ж таки повинен віддзеркалювати не просто дослідження, а розвивати якийсь сегмент навчальної дисципліни, що викладається в закладі за профілем підготовки. Цьому сприяє залучення здобувачів до методичних та наукових семінарів кафедр, партнерська взаємодія зі студентськими науковими товариствами, спеціально створені семінари для молодих дослідників.

На жаль, поки що відсутні стандарти в підготовці докторів філософії, невизначеним залишається нормативний перелік їх компетентностей, структура та зміст дисертаційної роботи. У нагоді може стати зарубіжний досвід.